

1. ΚΕΙΜΕΝΟ

Μανόλης Αναγνωστάκης: *Επίλογος*

(Νεοελληνική Λογοτεχνία Κατευθύνσεων, σ. 81)

2. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

2.1. Στοιχεία που αφορούν στο συγγραφέα, λογοτεχνικό περιβάλλον και λοιπά γραμματολογικά στοιχεία:

1. Το έργο του ποιητή Μ. Αναγνωστάκη χαρακτηρίζεται από το ρεαλισμό του περιεχομένου και τη λιτότητα των εκφραστικών μέσων. Ισχύει η επισήμανση αυτή στα συγκεκριμένα ποιήματα;
2. Ποιος κοινωνικός προβληματισμός διέπει το έργο του Μ. Αναγνωστάκη; Να απαντήσετε σε αναφορά με τα ποιήματα του βιβλίου σας.
3. Αν και η ποιητική αφετηρία του Αναγνωστάκη είναι η ατομική του περιπέτεια, εντούτοις το «ποιητικό πιστεύω» του αποκτά καθολικές διαστάσεις. Συμφωνείτε με αυτή την άποψη; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

2.2. Δομή του κειμένου, επαλήθευση ή διάψευσης μιας κρίσης με βάση το κείμενο, εκφραστικά μέσα και τρόποι του κειμένου (οφολογική διερεύνηση, αφηγηματικές λειτουργίες, επιλογές του δημιουργού σε διάφορα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης):

1. Στα ποιήματα της συλλογής *Ο στόχος*, ο Αναγνωστάκης εγκαταλείπει το χαμηλόφωνο εξομολογητικό τόνο και γίνεται «ρητορικός, πεισματάρης, επιθετικός». Να ελέγξετε αυτή την άποψη σε αναφορά με το ποίημα.
2. Το ποίημα «Επίλογος» είναι το τελευταίο, μέχρι στιγμής, ποίημα του Αναγνωστάκη. Ποια σημεία του ποιήματος προαναγγέλλουν τη «σιωπή» του ποιητή;
3. «*Κι όχι αυταπάτες προπαντός*»: Ποια εντύπωση σας δημιουργεί αυτός ο στίχος και τι είδους ποιητικό κλίμα προοικονομεί;
4. Ο ποιητής, άλλοτε με πικρή ειρωνεία και άλλοτε με οργή, εκφράζει μέσα από την ποίησή του την απογοήτευση μιας γενιάς που είδε να διαψεύδονται τα οράματά της. Επιβεβαιώνεται αυτή η κρίση στο συγκεκριμένο ποίημα; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.
5. Ολόκληρη η συλλογή *Ο Στόχος* είναι ένας διάλογος του ποιητή με τον

εαυτό του, τους φίλους, τον αναγνώστη. Με ποιον διαλέγεται ο ποιητής στο συγκεκριμένο ποίημα;¹

6. Να επισημάνετε τα υφολογικά χαρακτηριστικά του ποιήματος. Ποιο αισθητικό αποτέλεσμα προκύπτει από τον ελλειπτικό και υπαινικτικό λόγο του ποιητή;

2.3. Σχολιασμός ή σύντομη ανάπτυξη χωρίων του κειμένου:

1. Ποιες μπορεί να είναι οι «αυταπάτες» για τις οποίες κάνει λόγο ο ποιητής;
2. «Σαν ένα δελτάριο σε φίλους που λείπουν»: Έχοντας υπόψη ότι «δελτάριο» είναι ένα σημείωμα που μεταφέρει χαιρετισμό ή πληροφορία, να ερμηνεύσετε την παρομοίωση.²
3. «Ανάπηρος, δείξε τα χέρια σου»: Σε τι είδους αναπηρία αναφέρεται, κατά τη γνώμη σας, ο ποιητής; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

3. ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΑΙΔΙΑΚΤΟΥ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Α. Αλεξάνδρου: Φρόντισε³

*Φρόντισε οι σίχοι σου να σπονδυλωθούν
με τις αρθρώσεις των σκληρών των συγκεκριμένων λέξεων.
Πάσχισε να 'ναι προεκτάσεις της πραγματικότητας
όπως κάθε δάκτυλο είναι μια προέκταση στο δεξί σου χέρι.
Έτσι μονάχα θα μπορέσουν σαν την παλάμη του γιατρού
να συνεφέρουν με χαστούκια
όσους λιποθύμησαν
μπροστά στο άδειο πρόσωπό τους*

Με ποιους όρους, σύμφωνα με το παραπάνω ποίημα, μπορεί η ποίηση να αφυπνίσει την κοινωνική συνείδηση;

4. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΗΤΙ

1. Ο ποιητής φαίνεται να υιοθετεί πλήρως την άποψη του Τίτου Πατρίκιου για την ποίηση. Ποια είναι η δική σας γνώμη ως προς τη δυνατότητα της ποίησης να κινητοποιεί τις μάζες; Να λάβετε υπόψη σας και τη

¹ Στο ποίημα έχουμε εσωτερικό διάλογο, μια κουβέντα του αφηγητή με τον ποιητή, η οποία έχει τελικό αποδέκτη τον αναγνώστη.

² Το ποίημα έχει χάσει την καθαρά ποιητική (αισθητική) του λειτουργία και έχει περιοριστεί μόνο στην επικοινωνιακή λειτουργία ανάμεσα σε φίλους. (Βλ. Σαμαρά Ζ., *Προοπτικές του κειμένου*, Κώδικας, Θεσσαλονίκη 1987, σ. 66).

³ *Η Ελληνική Ποίηση*, εκδ. Σκόκλη, τ. Ε', σ. 335

μελοποιημένη ποίηση.